

2

» Diş dolguları

Hasta olarak
bilmeniz gerekenler

Hasta bilgilendirme » Kassenzahnärztliche Bundesvereinigung **KZBV**

Değerli hastamız!

Bakımlı dış görünümün bir parçası sayılan sağlıklı ve güzel dişler, sempatik bir etki yaratmakta ve pozitif çekiciliğimizin altını çizmektedir. Kendi dişlerimiz gülmek, ısırarak, çiğnemek ve konuşmak için en iyisidir. Ancak diş muayenesi sonrası günümüzde bile hâlâ büyük sıklıkla „çürük“ teşhisi konulmaktadır. Uygun dolgu tedavisiyle birlikte diş hekiminiz dişinizin işlevini ve şeklini tekrar eski haline getirir. Bu sayede bakterilerin dişin içine sızması, aynı

zamanda çürüğün büyümesi de engellenir.

Diş sağlığınıza ilgili sorumluluğu diş doktorunuzla birlikte taşırsınız. Diş doktorunuzun tedavi önerileri için duruma göre değerlendirilmesi gereken birçok faktör rol oynamaktadır: Dişlerinizin durumu, genel sağlığınız, dolgu malzemesinin ilgili özellikleri ve estetik konusunda talepleriniz.

Diş doktorlarınız

Diş diş: Sert kabuk içinde hassas bir çekirdek

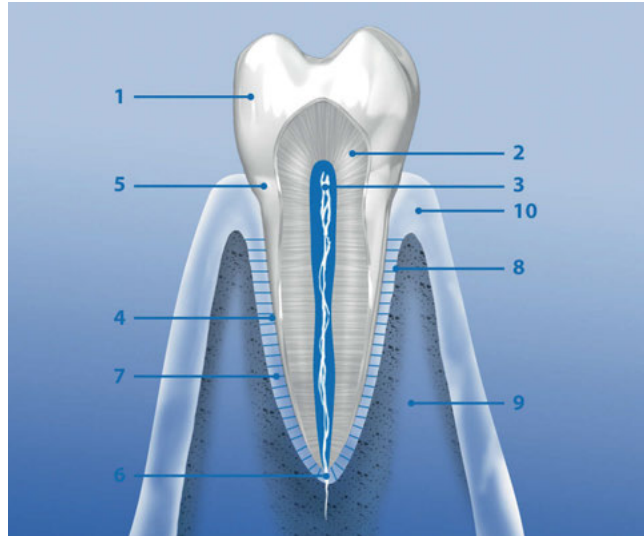
> **Diş minesi** [1] dişlerinizin görünen kısmını kaplar ve dişlerinizi korur. Diş minesi sadece vücudunuzun en sert maddesi değildir, aynı zamanda vücudunuzun eşsiz bir maddesidir: Çünkü diş minesi yeniden yerine gelmez. Diş minesi neredeyse tamamen kalsiyum fosfat minerali (hidroksiapatit) ile magnezyum ve flor gibi eser miktarda bulunan kimyasal elementlerden oluşur.

> **Diş kemiği** (dentin [2]) kemik dokusundan daha sert olmakla birlikte elastiktir ve ileri yaşlara kadar kendini yeniler. Hassas dentin kanallarında (tübüller) sinir lifleri ve doku sıvısı bulunur (dentin sıvısı).

> **Diş özü** (pulpa [3]) diş kemiğini oluşturan kan ve sinir damarları, bağ dokusu ve hücrelerden meydana gelir. Nispeten yumuşak olan diş özü, dişin içindeki bir boşlukta (pulpa boşluğu) bulunur ve diş kemiğini besler. Sinirler ise sıcak ve soğuk gibi uyarıları aktarır. Diş özü kan dolaşımı üzerinden tüm organizma ile bağlıdır.

> **Kök sementi** [4], **diş boynundan** [5], **kök ucuna** [6] dişin görünmeyen kısmına kadar uzanır. İçeriye doğru diş kemiğine, dışarıya doğru ise **ipliksi bağlarla** [7] kök derisine (periodontal ligament) bağlıdır.

> Her diş, kök sementi ve **diş eti** (Gingiva [10]) ile birlikte diş tutan dokuları (peridonsiyum) oluşturan bir **diş alveol** [10] içine yerleştirilmiştir. Bu sayede diş, çene **kemiğinde** [9] sabit bir halde kalabilmektedir.

Çürük

Diş çürüğü, bakterilerin metabolizması ile oluşan bir diş hastalığıdır. Diş plağında bulunan bakteriler, dişin üzerinde uzun süre besindeki şekeri aside dönüştürdüğünde diş çürüğü oluşur.

> Plak veya biyofilm

Ağız boşluğundaki bakteriler birbirlerine kenetlenir ve ağız yapısı ile özellikle dişlerin üzerine yapışan bir madde oluşturur. Böylece bakteriler, besin artıkları ve tükürük bileşenlerinden, plak veya biyofilm olarak da adlandırılan bir diş plağı oluşturur.

> Şeker ve bakteriler

Diş plağında bulunan bakteriler yaşamak için gerekli olan enerjilerini besin maddelerindeki karbonhidratlardan, genellikle kolay mayalanabilir şekerden alırlar. Bu esnada ilk olarak şekeri aside dönüştürürler. Bu asitler, özellikle laktik asit, diş minesinin kalsiyumunu giderir (demineralizasyon). Diş minesi gözenekli bir hal aldığı için mikroorganizmalar dişin içine nüfuz edebilir ve dışı içeriden dışarıya doğru tahrip edebilir.

> Tükürük

Minerallerle zenginleştirilmiş olan tükürüğün diğer işlevlerinin yanında diş minesini devamlı sertleştirme görevi de bulunur. Sıklıkla tüketilen şeker içerikli ara öğünler veya içecekler sayesinde dişlere karşı yapılan asit saldırısı çok fazla sıklıkla tekrar ederse, dişlerin tükürük tarafından doğal remineralizasyonu için yeterli zaman kalmaz. Demineralizasyon ile "onarım" arasındaki denge bozulmuş olur ve dişte bir oyuk, çürük oluşur.

Çürük oluşturma eğilimi her insanda aynı değildir. Bunun nedeni insanların doğal olarak farklı asit derecesi (pH değeri) olan tükürüğe sahip olmasıdır. Doğal pH değeri ne kadar düşükse, asit saldırıları her besin tüketimi sonrasında dişlere o kadar kuvvetli etki ederler.

> Çürük önleme

Beslenme

Sıklıkla şekerli atıştırmalardan kaçınmak – dengeli yeme ve içme dişlere ve tüm organizmaya iyi gelecektir.

Diş bakımı

Muayenehanedeki eğitim öncesinde; kural olarak dişler günde en az iki kez üç dakika boyunca diş fırçası ve “diş plağından arındırıcı” diş macunu ile fırçalanmalıdır. Tüm diş alanları fırçalanmalı, diş aralıkları diş ipi veya interdental fırça ile temizlenmelidir.

Diş minesini

Florürlerle günlük güçlendirme; örn. florür içeren diş macunu veya florürlü tuz.

Diş doktoru

Yılda iki kez diş doktorunda kontrol ve düzenli profesyonel diş temizleme.

Çürük oluşmasında bir defada ne kadar şeker veya karbonhidrat alındığının bir önemi yoktur, önemli olan dişlerin şekere ve şekerden oluşan bakteri asitlerine hangi sıklıklarla ve ne kadar süreyle maruz kaldıklarıdır. Küçük miktarlarda sık tüketim, bir defada büyük bir miktar tüketilmesinden daha zararlıdır.

> Bakterilerin **metabolizması** diş çürüğüne neden olur

Tedaviye Genel Bakış

Çürük dişe dolgu yapılabilmesi için önce dişin hastalıklı bölgesinin alınması gerekir. Bu işleme "kavite hazırlama" adı verilir. İşlem sırasında genellikle "freze" gibi diş hekimliğindeki klasik aletler kullanılır. Daha küçük çürüklerde ise bazen lazer teknolojisi veya kimyasal yöntemlerle de çalışılır. Kavite hazırlama işleminin hedefi diş maddesinden mümkün olduğunca fazla korumak ve gerekli olduğu kadar çıkarmaktır. Diş uygun bir şekilde hazırlandıktan sonra dolgu maddesi ile doldurulabilir ve kalıcı olarak kapatılabilir.

Diş hekimleri temel olarak plastik dolgular ve inley dolgular arasında tercih yapar. Plastik dolgu maddeleri şekillendirilebilir halde dişin içine yerleştirilir ve orada sertleşir. Inley dolgular ise dışarıda hazırlanır ve daha sonra dişe yerleştirilerek sabitlenir. Materyalde metal ve metal olmayan malzeme arasında seçim yapılır.

➤ Arka azı dişlerin dolgu için hazırlanışı

Plastik dolgular

Tüm plastik dolgu maddeleri doğrudan dişte şekillendirilir. Başta yumuşak olup ancak dişin içinde sertleşir.

Klasik dolgu maddesi “amalgam”

Gümüş renginde olan amalgam, gümüş, bakır, kalay ve cıva gibi metallerin karışımından oluşur. Yumuşak ve şekillendirilebilir haldedir ve dişin doğrudan doldurulması için uygundur. Arka bölgedeki büyük çiğneme basıncına maruz kalan, ilerlemiş ve zor ulaşılan çürüklerde halen tercih edilen maddedir.

İçerdiği cıva nedeniyle amalgamın sağlık açısından sakıncalı olması hakkında Almanya’da her zaman tartışmalar süregelmiştir. Hâlbuki amalgam en eski, en iyi araştırılmış maddedir ve genel

olarak problemsiz bir şekilde uyum sağlar. Diş dolguları yoluyla alınan cıva miktarı besin yoluyla alınan cıva miktarı ile yaklaşık olarak aynıdır.

En yeni uluslararası araştırmalar da bu hususta bir sakınca olmadığını belgelemektedir.

Çocuklar, hamileler ve belirli hastalıklarda kullanımının sınırlandırılmış olması, sadece sağlık koruması için alınmış önleyici tedbirlerdir.

> Amalgam dolgu

Cam iyonomer siman – geçici çözüm

Cam iyonomer siman, dental uygulamalar için özel olarak tasarlanmış, mineral bir yapıştırıcıdır. Yumuşak bir yapıya sahip olan malzeme sertleştikten sonra açık mat bir yüzeye sahip olur.

Cam iyonomer siman takma dişlerin sabitlenmesi için çok uygundur, ancak diş dolgusu olarak sınırlı bir şekilde kalıcıdır. Bu nedenle genellikle geçici dolgularda ve çürük süt dişlerinin bakımında

kullanılır. Diş boynundaki küçük çürükler için de kullanılabilir, ancak daha sonra kalıcılığı diş hekimi tarafından düzenli olarak kontrol edilmelidir.

Cam iyonomer simanları dolgu kaldığı sürece yavaş bir şekilde serbest bırakılan florür içermektedir. Buradaki amaç, dolgu kenarlarında çürük gelişimini önlemektir.

Kompomer – küçük çürükler için

Kompomer, cam iyonomer siman ile kompozitten oluşan bir kombine maddedir.

Şu anda piyasada mevcut olan kompomerlerin büyük bir bölümü arka bölge dişlerin kapsamlı dolguları için onay almamıştır. Çiğneyici dişlerin kalıcı bakımı için uygun değildir. Kullanım alanları cam iyonomer simanda olduğu gibi süt dişleri, diş boyun bölgesi ve geçici dolgularla sınırlıdır.

> Kompomer dolgu

Kompozit – diş renginde dolgular

Diş renginde bir dolgu malzemesi olan kompozit yakl. %20 oranında plastikten ve yakl. %80 oranında silisik asit tuzundan, ince cam partiküllerinden oluşur. Böylece malzeme plastik dolgularda yer alır, ama porselene benzer. İyileştirilmiş malzeme özellikleri ve yeni sabitleme prosesi sayesinde kompozit bugün stabil ve dayanıklı halde olup ön ve yan dişlerin dolguları için çok uygundur. Sigorta tarafından ön diş bölgesinde basit kompozit dolgular karşılanmaktadır.

Kompozit dolguların yerleştirilmesi için farklı uygulama şekillerine sahip, farklı yöntemler mevcuttur.

> Küçük çürükler – en kolay kompozit dolgu

Küçük çürüklerde çoğu zaman hazırlanmış kaviteyi (çürüksüz oyuğu) hafifçe havlandırmak ve bir yapıştırıcı kullanmak yeterli olmaktadır. Daha sonra tek katman prosesi adı verilen tek bir adımda yumuşak kompozit diş doldurulur ve özel bir ışınla sertleştirilir.

> Büyük çürükler – katmanlı kompozit dolgu

Katmanlı kompozit dolgu geleneksel kompozit dolgulara oranla daha masraflıdır.

> Kompozit bir dolgunun özel ışınla sertleştirilmesi

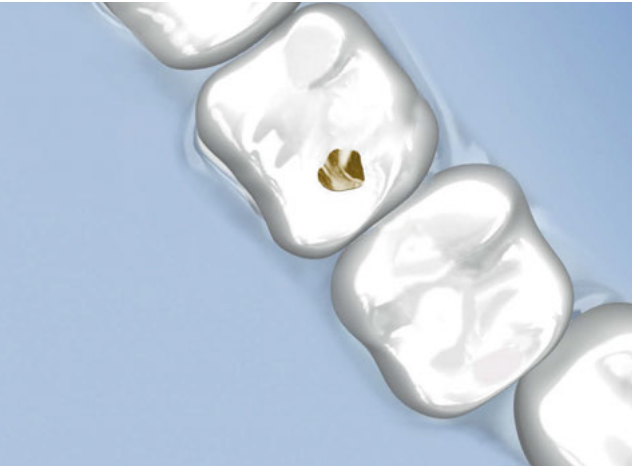
Tek bir seansta yerleştirilmesine rağmen basit kompozit dolgu ile arasında önemli bir fark bulunmaktadır: Kompozit burada katman katman yerleştirilir ve her katman arka arkaya sertleşmelidir. Bunun sebebi, sertleştirme esnasında malzeme büzülmesi oluşmasıdır. Bu esnada diş ile dolgu arasında içinde yeni çürüklerin (ikincil çürük) ortaya çıkabileceği çok küçük kenar boşlukları oluşabilir. Çok katmanlı teknikte bu risk çok düşüktür. Katman başına dişe ne kadar az malzeme yerleştirilir ve sertleştirilirse, büzülme oranı o kadar düşük olur ve dolgu için o kadar da fazla zaman gerekli olur.

> En yüksek talepler için: Çok renk tekniği

Estetik görünümüne özel bir önem gösteriyorsanız ön ve yan dişlerin için diş hekiminizin çok katmanlı ve çok renkli teknikleri kombine ettiği bir kompozit dolgu seçebilirsiniz. Dolguyu dişin doğal renklerine en iyi şekilde uyarlamak için kompozit, katman katman farklı renk yoğunluklarında yerleştirilir. Yeni nesil kompozitlerin ışık dağılımı doğal diş maddesine çok yakındır.

Altın “çakma” dolgu

Çürüklerin bakımında kullanılan bir başka, ancak nadiren kullanılan bir alternatif de altın dolgulardır. Burada çok ince altın folyolar katman katman dişin içine „çakılır“ ve çiğneme alanı doğal dişlerin şekline getirilir. Diş boynu dolguları için de çok uygun olan altın dolguların hazırlanması çok masraflıdır ve metal rengi nedeniyle açıkça görülebilir, ancak çok uzun ömürlüdür.

> Altın “çakma” dolgu

İnley dolgular

Inlays adı da verilen inley dolgular bir diş laboratuvarında veya bilgisayar tekniği yardımıyla muayenehanede hazırlanabilir ve daha sonra hazırlanmış olan dişe yerleştirilebilir. Genellikle altın veya porselenden, nadiren de plastiktendir. İnley dolgunun diş üzerindeki konumu ve genişmesine bağlı olarak “Onlay” veya “Overlay” dolgulardan bahsedilir.

Diğer dolgularda olduğu gibi inley dolgu da, çürüğün giderilmesi sonrasında yeterince diş maddesi kalması ve doldurulan dişin ortaya çıkan çiğneme basıncına dayanacak durumda olması halinde yerleştirilir.

Her inley, uygun hale getirilmesi için birçok tedavi adımının gerekli olduğu bireysel bir üretimdir.

Laboratuvarda üretilen inley dolgularda, ölçüm kamerasıyla da mümkün olan üst ve alt çene kalıbının alınması ve de kalıcı dolgu yerleştirilene kadar geçici bir bakım yapılması kapsam dahilindedir.

Kullanılan malzemeye bağlı olmaksızın inley dolgular yüksek derecede bir hassasiyet ve diş hekimi ile diş teknisyeni arasında mükemmel işleyen bir takım çalışması gerektirir.

➤ Diş preparasyonu – inleylerin tam olarak yerleştirilmesi için bir hazırlık önlemi

Altın inleyler – en yüksek kullanım ömrü

Diş renginde olmamalarına rağmen altın inleyler yan dişlerdeki çürüklerde en sağlam bakımdır. Çok yüksek çiğneme basınçlarına dayanabilirler ve karşıdaki dişlere hasar vermeyecek derecede yumuşaktırlar. Altın çok yumuşak olduğundan dental madde olarak her zaman bir başka metal ile

birlikte alaşım olarak işlenir. Mükemmel malzeme özelliklerine sahiptir, biyolojik olarak uyumludur ve mükemmel derecede dayanıklıdır.

Altın inley dolguları bir diş sementi ile birlikte hazırlanmış dişe yerleştirilir.

> Altın inley

Porselen inleyler – mükemmel estetik

Porselen inleyler, çiğneme yükünü taşıyan yan diş bölgesindeki çürüklerin çoğunun bakımı için uygundur. Mükemmel estetiği ile göz alır ve doğal dişlerden ayırt edilmelerinde uzman kişiler dahi zorluk yaşar. Porselen inley diş rengine göre bireysel olarak ayarlanabilir. Dental porselenler renk dayanıklılığı ve yüksek biyolojik uyumlulukları ile öne çıkarlar. Sıcaklık tepkilerini geçirmezler ve hiçbir şekilde tat etkilenmeleri yaratmazlar. Porselen inleyler geleneksel olarak bir diş kalıbı ile diş laboratuvarında hazırlanır.

> Bilgisayardan porselen inley

Bilgisayar ve dijital teknoloji sayesinde porselen inleyler zamandan tasarruf ederek ve yüksek hassasiyetle muayene-

hanede hazırlanabilir. Burada diş durumu bir ölçüm kamerasıyla dijital olarak „muayene“ edilir. Bilgisayar programı kaydedilen verileri işler ve inley dolgu için yorumlar. İnley bilgisayar destekli olarak çok kısa bir sürede tam porselen bloğundan kesilir. Sadece tek bir seans gereklidir, kalıp ve geçici dolgu gerekmez.

Bu yeni teknoloji diş hekimleri için büyük yatırımları beraberinde getirmektedir, ancak hastalar için iyi tedavi seçenekleri sunmaktadır.

Dişin sabitlenmesi için porselen inleyn bilgisayarla veya manüel olarak hazırlanmış olmasının bir önemi yoktur: Her zaman özel bir plastik yapıştırıcı ile diş yerleştirilirler.

> Porselen inley

Sigorta neleri karşılar

14

Belirli bir dolgu tedavisi kararında, dental ve estetik faktörlerin yanı sıra, sigorta tarafından masraf karşılamasına ilişkin soru da önem taşımaktadır. Yasal sağlık sigortalıları

> **Görünen ön diş bölgesinde** yapılan kompozit dolguların (tek katman tekniği) masraflarını karşılamaktadır. Ön dişlere üst ve alt çenenin kesici ve köpek dişleri dahildir;

> **Yan diş bölgesinde** amalgam dolgu masrafları;

> **Tıbbi sebeplerden dolayı** amalgam bakımı alamayan hastalarda yan dişlerin katmanlı kompozit dolgusu. Bunun için uzman bir dermatologda ilgili alerji testi yaptırmak ön koşuldur.

Ek masraflar anlaşması

Yasal sigortalılar yasal olarak öngörülen daha masraflı bir bakım seçme imkânına sahiptir. Bununla ilgili olarak diş hekimi sigortalı ile bir ek masraf anlaşması yapar. Bu anlaşmada sigortalı, imzasıyla birlikte tedavide ortaya çıkacak olan ek masrafları kendisinin karşılayacağını taahhüt eder.

Örnek: Amalgam dolgu yerine plastik dolgu

Örneğin, bir arka azı dişindeki çürük için amalgam dolgu (sigorta ödeme-
li) yerine katmanlı kompozit dolgu tercih edildi. Böyle bir dolgu önemli ölçüde ek masrafa yol açmaktadır.

Diş hekimi, amalgam dolguda ortaya çıkması gereken masrafları sigortadan mahsup eder. Hastaya bu masraflar için diş hekimi tarafından bir fatura gönderilir.

Dayanıklılık – bu size de bağı!

Bir dolgunun dayanıklılığı hakkında yorum yapmak sadece istatistiksel olarak mümkündür. Münferit durumlarda dolgu malzemesinin yanında dolgunun konumu ve büyüklüğü de dayanıklılığını etkiler.

Ayrıca diş bakımı tutumu da dolgunun kullanım ömrüne önemli ölçüde etki eder. Dişlerine iyi bakan birisinin dolguları da ortalamanın üzerinde uzun ömürlü olur.

Bir bakışta önemli bilgiler

	Amalgam	Cam iyonomer siman	Kompomer	Kompozit	Altın inley	Porselen inley
Renk/ Estetik	gümüş	mat/açık	diş rengi	diş rengi	altın rengi	diş rengi
Hangi dişler için uygun?	yan dişler	süt dişleri, ön ve yan dişler için geçici dolgu	ön ve yan dişler	ön ve yan dişler	yan dişler	yan dişler
Ortalama kullanım ömrü	7 – 8 yıl	1 – 2 yıl	4 – 6 yıl	4 – 6 yıl	10 – 15 yıl	8 – 10 yıl
Masraf/ Gider	*	*	**	**	****	****
Sağlık sigortası ödemesi	Tüm masraflar	Tüm masraflar	Tüm masraflar	Ön dişlerde tüm masraflar (tek katman tekniği), yan dişlerde amalgam dolgu masrafları tutarı	Muadili amalgam dolgu masrafları tutarında	Muadili amalgam dolgu masrafları tutarında

* Çiğneme basıncına maruz kalmadığı sürece

Daha sorunuz var mı?

Ayrıntılı bilgilere, aynı zamanda diş sağlığı danışma merkezlerinin adreslerine ve telefon numaralarına aşağıdaki adreslerden ulaşabilirsiniz:

www.kzbv.de

www.patientenberatung-der-zahnaerzte.de

www.informationen-zum-zahnersatz.de

KZBV`nin hastalar için yayınlanan bilgi broşürleri:

- 1 Zahnersatz** Kosten – Therapien – Beratung (“Protez dişler: masraflar – terapiler – danışmanlık”)
- 3 Parodontitis** Erkrankungen des Zahnhalteapparates (“Periodontitis: Diş çevreleyen dokuların iltihabi“ – Türkçe ve Rusça olarak da mevcuttur)
- 4 Gesunde Zähne für Ihr Kind** (“Çocuğunuz için sağlıklı dişler” – Türkçe ve Rusça olarak da mevcuttur)
- 5 Der Heil- und Kostenplan für die Versorgung mit Zahnersatz** Erläuterungen (“Diş protezi için tedavi ve masraf planı – Açıklamalar”)

> İrtibat

Yayınlayan:

Kassenzahnärztliche Bundesvereinigung (KZBV)

Körperschaft des öffentlichen Rechts

Universitätsstraße 73, 50931 Köln

www.kzbv.de

Fotoğraflar:

Sol başlık: [awakeningzzyo/Fotolia.com](https://www.fotolia.com/awakeningzzyo/); Orta başlık: [M_a_y_a/iStockphoto.com](https://www.istockphoto.com/M_a_y_a/);

Sağ başlık: [molka/iStockphoto.com](https://www.istockphoto.com/molka/); Subbotina_Ana/Fotolia.com S. 2;

KZBV S. 3, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15; KZBV/Shutterstock.com — Olivier Le Queinec S. 5;

Westend61/flonline S. 17; supermimicry/iStockphoto.com S. 18; Kurhan/Fotolia.com S. 19

Metin:

Hedi von Bergh, Berlin

Abteilung Presse- und Öffentlichkeitsarbeit der KZBV

Tasarım ve Mizanpaj:

Walter Beucher, Berlin

atelier wieneritsch, Köln